

*Bij het ter perse gaan van dit boek,
overleed Josés vader, Victor, 102 jaar oud.
José wil dit boek opdragen aan zijn pa,
die in vele opzichten voor hem een voorbeeld was.*

De 10 geboden van José De Cauwer

*Levenslessen van
een koersfilosoof*

Gebod I

Rij het vuur uit je sloffen

13

Gebod II

Gebruik je benen en/of je hoofd

33

Gebod III

Haal alles uit de kast

57

Gebod IV

Fiets in de wolken

79

Gebod V

Geef nooit op

101

Gebod VI

Doe het samen

125

Gebod VII

Rij je eigen koers

163

Gebod VIII

Kijk uit voor de duivel

181

Gebod IX

Antwoord met de pedalen

209

Gebod X

Demarkeer en zie niet om

223

Gebod I

Rij het vuur uit je sloffen

Passie is de brandstof van de ziel

Ik ben een eind boven de zeventig. Dit betekent dat ik haast zestig jaar met wielrennen bezig ben. En ik vind het nog altijd even fantastisch. De sport geeft me nog steeds het gevoel dat ik leef. Hoe dat zo komt? Ik zou het niet weten. Waarom wordt iemand pianist, schrijver, ondernemer, renner? Er zit vanbinnen iets dat plots wordt beroerd, een snaar die wordt geraakt. Iedereen wil iets zijn in het leven, wil iets maken, iets meemaken. Dan kies je bij voorkeur een pad en een bestemming waar je je passie in kunt leggen. Als iedereen iets zou doen dat hij of zij min of meer graag doet, dan zou de wereld een stuk aangenamer zijn.

Hartstocht is het zout op de patatten van het bestaan. Wat voor een waarde heeft het leven als je niet passioneel met iets bezig kunt zijn? Bij alle toppers met wie ik heb gewerkt was deze gedrevenheid, deze gloed aanwezig. Anders waren het geen toppers geweest. Is er ooit iets wezenlijks, iets grensverleggend bereikt

zonder dat daar bezieling en geestdrift kwam bij kijken? Is er ooit een uitmuntend muziekstuk of een prachtig schilderij gemaakt zonder dat de schepper daarvan bezeten was door het heilig vuur?

Hoe leeg is het leven zonder enige passie, zonder brandende interesse in iets! Dat kan om het even wat zijn. Je kunt jezelf verliezen in het knippen van bonsaiboompjes, of jezelf inzetten in een buurtcomité, of als vrijwilliger helpen in een wielclub, of vreemdsoortige kanarievogels kweken, of gepassioneerd zijn door natuurfotografie. Je kunt passioneel bezig zijn met een moestuin, met fietsvakanties, met bergbeklimmen. Ik ken iemand die oude meubels restaureert en daar zijn ziel in legt. Prachtig vak. Mij allemaal goed. Er is geen hiërarchie in de passies. Als je maar door iets wordt meegeslept dat je zinvol lijkt. En daarbij, uiteraard, niemand schaadt.

Naarmate je ouder wordt, moet je het vuur brandend houden. Ook en vooral als je alleen valt, je partner verliest. Ik zie nogal wat leegte in de levens van veel mensen. Mensen die nochtans geld hebben verdiend, maar geen interesses meer hebben. Ik ken welstellende mensen die hun dagen vullen met het kijken naar gras dat groeit. Passie is de kapstok van het leven. Als die wegvalt, zakt je leven in elkaar. Als je stilvalt, dan ben je oud, dan is het op.

Bij mij was het niet anders. Om de een of andere reden raakte ik van jongs af aan bezeten van de wielersport. Mijn hele leven lang was wielrennen mijn passie, en dat is het nog steeds. Ik heb het meegemaakt als renner, als ploegleider, als coach, als commentator. De korte onderbrekingen, toen ik niet tot 'het milieu' behoorde, voelden aan als een immense leegte. Ik heb altijd andere interesses gehad: natuur, vogels, iets doen met mijn handen. Een serre bouwen, bijvoorbeeld. Maar een passie is veel meer dan dat. Passie is iets waarvoor je door het vuur gaat, dat al het andere onbelangrijk maakt. In een tijdschrift botste ik toevallig op een uitspraak van Nelson Mandela: 'Passie vind je niet door het klein aan te pakken, door genoeg te nemen met een leven dat minder is dan het leven dat je zou kunnen leiden.' Dat zegt het helemaal.

Het wielrennen in het algemeen, en de Tour in het bijzonder, vormen een aparte planeet, waar je een verheugd leven meemaakt. Wie ooit op deze planeet vertoefde, weet waarover ik spreek. De Tour vormt daarin het hoogtepunt. Iedereen in de karavaan is er aangestoken door het wielervirus. Vlinders in de buik bij de start. Uiteraard bij de coureurs. Maar ook bij de verzorgers, de mecaniciens, de omkadering, de journalisten. Ieder van hen weet dat ze voor drie weken achtbaanbestaan staan. Ze beseffen dat ze iets zullen meemaken waar de meeste mensen alleen van kunnen dromen. Iets unieks, buitengewoons, van een ongekende intensiteit en waarachtigheid. Niet alleen in positieve zin. De renner vreest de valpartij en de inzinking, de mecanicien een tube die eraf knalt, de journalist een writer's block. Maar je maakt ook uitzinnige momenten mee, van euforie, van onbeschrijfelijke bevrediging. Je moet het moment eens meemaken als een ritwinnaar aankomt aan zijn hotel! De ontlading bij het personeel, de extase, die kinderlijke vreugde.

Veel renners operen bij het begin van hun carrière dat ze er rond hun dertigste mee zullen kappen. Ik stel alleen vast dat de meerderheid er op dat moment mee doorgaat. Het is een soort verslaving. Na afloop van een rennersbestaan komt iets dat alleen maar minder intens en minder authentiek zal zijn. De sensaties die een renner tijdens zijn carrière heeft beleefd, komen nooit meer terug.

Omdat een rennersbestaan zo rijk en vol is, kunnen ex-profs er nadien zo smakelijk en in alle detail over vertellen. Hoeveel sportavonden zijn er niet met oud-coureurs? Ik ken weinig praatavonden met oud-zwemmers of oud-lopers. Atletisch alle respect voor hun carrières natuurlijk. Maar zij hebben nu eenmaal veel minder meegemaakt.

Tijdens mijn carrière zijn er enkele periodes geweest waarin ik noodgedwongen het wielermilieu moest verlaten. Willens nillens moest ik me terugtrekken in een modaal bestaan. Daar is niks mis mee, maar ik miste mijn vroegere milieu. Tevergeefs probeerde ik het wielervuur in mij te doven. Ik vroeg me de hele tijd af waar ik in godsnaam mee bezig was. Wielrennen was mijn

leven, besepte ik. Daar hoorde ik thuis. En het bloed kroop waar het niet gaan kon. Was dit niet gebeurd, dan weet ik niet hoe het met mij zou zijn geëindigd.

Vanwaar die bezetenheid voor de wielersport? Geen idee. Als knaap nestelde zich in mijn geest de onwankelbare overtuiging dat ik wielrenner zou worden. Het bruiste en knetterde dat het een aard had. Was ik in de wieg gelegd voor het wielerdomein? Geenszins. Beschikte ik over een uitzonderlijke aanleg waarmee ik het gegarandeerd waar zou maken als coureur? Absoluut niet. Maar mijn passie liet geen ruimte voor twijfel: ik moest en zou renner worden. Niets of niemand had me daar van af kunnen brengen. Ook mijn vader niet.

Mijn nog maar net overleden vader, Victor, heeft zich tot aan zijn honderdste verjaardag uitgeleefd als duivenmelker. Zijn hele leven lang leefde hij elke week toe naar de vluchten van het weekend. Alles stond in het teken van de zondag. Niet om ter communie te gaan, maar naar het duivenlokaal. Daar hing voor hem de klepel van zijn bestaan, daar kon hij kletsen over zijn gevederde vrienden, over windrichtingen, of er op nest of op weduwschap werd gevlogen, enzovoort. Zelfs toen hij naar de honderd ging, slecht ter been was, niet meer goed zag en hoorde, verzorgde hij zijn duiven en ging hij 's zondags naar het lokaal. Zijn bestaan had zin.

Mark Uytterhoeven, die me later introduceerde als tv-commentator, wees me herhaaldelijk met ontzag in zijn stem op de openingszinnen uit het boek *De renner* van Tim Krabbé. Zinnen die gaan over het betekenis geven aan je leven en als volgt luiden: 'Meyrueis, Lozère, 26 juni 1977. Warm, bewolkt weer. Ik pak mijn spullen uit mijn auto en zet mijn fiets in elkaar. Vanaf terrasjes kijken toeristen en inwoners toe. Niet-wielrenners. De leegheid van die levens schokt me.'

Tja, Uytterhoeven. Ook zo'n gepassioneerd mens. Het is mijn geluk geweest dat veel mensen met een passie mijn pad hebben gekruist. Want dat zijn de mensen – in de eerste plaats kunstenaars en sporters – die andere mensen het meest fascineren en inspireren. Hoe mooi is het niet te kijken naar iemand die totaal

zijn ziel in iets legt of naar iets waarin hij zijn ziel heeft gelegd. Iemand die zich het vuur uit de sloffen schildert, acteert, schrijft, rijdt. Renners betoveren ons, omdat wij onderhuids voelen dat ze met iets authentieks bezig zijn.

Binnen mijn beperkte mogelijkheden heb ook ik geprobeerd een waarachtig, hopelijk inspirerend leven te leiden. Veel mensen komen naar mij toe vanuit een besef dat ik intens heb geleefd, denk ik. Ik merk dat aan de reacties die ik al die tijd heb gekregen. Vooral in de periode van de covid-pandemie, toen het gros van de koersen gelukkig kon doorgaan, bleek wielrennen voor veel mensen een soort vertroosting, een verlichting te bieden.

Het is in ieder geval niet mijn afkomst of mijn omgeving die mij in de richting van het wielrennen heeft geduwd. Ik woonde met mijn ouders en mijn twee oudere zusters in de Brandstraat in Temse. Onze kant van de straat was nog grondgebied Temse, de overkant van de straat lag in Sint-Niklaas. We betrokken een platte hoeve waarachter stallen lagen, een schuur, een duiventil en nog wat koterijen. Mijn voorvaderen waren klompenmakers. In de blokmakersstal achter het huis was nog veel van hun gereedschap te vinden. In een deel van het huis had mijn grootvader ooit een café annex duivenlokaal uitgebaat. Sinds mensenheugenis was dit perceel De Cauwer-land, toch zeker sinds de achttiende eeuw.

We hielden wat beesten – een paar koeien, wat schapen – die graasden op de weide achteraan, één hectare groot. Kippen zorgden voor eieren, soepvlees en smakelijke zondagse gerechten. Er was een grote moestuin, met allerhande groenten, bessen en fruitbomen: appelaars, perelaars, pruimelaars, perzikbomen zelfs. We hadden altijd honden op het erf, ik houd nog steeds van honden.

Ik heb nooit een zittend gat gehad. Als kind zat ik vol energie. De school vond ik maar niks. Dat was voor snotapen. Daar wilde ik niet lang mijn broek verslijten. Ik wilde naar buiten, weg van de maffe banken, waarop ik jeuk kreeg. Buiten, daar lag de vrijheid, daar kon ik ademen. Daar kon ik vooral fietsen. In de buurt, de Eigenlo-wijk, nam ik het geregeld op tegen andere jongens, tegen

mijn vier neven vooral. Dan trokken we spurtjes. Ik was eerder tenger. Maar in mij zat een goed brandend kachelkje. Ik was gretig, gul en vinnig. In die wijkwedstrijdjes won ik geregeld mijn spurtje.

's Zomers zaten volwassen mannen dan toe te kijken, achterstevoren op hun stoelen, de zelfgerolde sigaret tussen de lippen. 'Vijf frank voor wie de volgende spurt wint', riepen ze. Vijf frank: dat was voor een blaag als ik veel geld toen. We reden ons het snot voor de ogen. Maar die venten op hun stoelen speelden met onze voeten. Na de eerste reeks zeiden ze: 'We hebben niet goed kunnen zien wie er won, spurt nog maar een keer.' Zo bleef dat doorgaan, drie, vier reeksen lang. Maar ik heb geregeld die vijf frank binnengehaald. Ik maakte mezelf wijs dat in mij een uitstekend coureur zat. Ik was veertien, voelde me volwassen, wilde gaan werken en geld verdienen. En ik wilde koersen.

Mijn ouders, Victor De Cauwer en Philomena Verwulghen, hadden daar geen oren naar. Een bevestiging, dachten ze. En gevaarlijk op de koop toe. Bovendien was de kans dat ik er mijn brood mee zou verdienen, belachelijk klein. Het verbaasde me dat mijn vader mij niet steunde. Hij was vroeger steeds een fervent supporter geweest van streekrenner José Pauwels, die me mijn voornaam had bezorgd. Zijn grote rivaal in het Waasland toen was René Daelman. Of je was voor Pauwels, of je was voor Daelman. Later werd mijn vader een onvoorwaardelijke fan van Rik Van Looy. Ieder jaar ging hij kijken naar de profkoers in Temse. Ik mocht dan mee en smulde van de sfeer, de geuren en de kleuren, de koorts. De wereld van de grote mensen. Tot die wereld wilde ik zo vlug mogelijk behoren, hem mee vorm geven. Maar van mijn ouders kreeg ik een njet. Doe maar normaal, zeiden ze met grote nuchterheid.

Voetballen mocht wel. Ik speelde een tijdlang bij KFC Temse, dat toen in tweede provinciale speelde en een scholierenploeg had. Ik was, om het zacht uit te drukken, niet in de wieg gelegd voor het voetbal. Ik kon niet met de bal overweg, had een gebrek aan techniek. Ik was, letterlijk en figuurlijk, een meeloper. Ik compenseerde mijn gebrek aan aanleg door mijn inzet, mijn vechtlust, mijn nijdigheid.

Toen ik veertien was, zei ik de school vaarwel. Ik ging werken als modelbouwer bij Wagico, een metaalconstructiebedrijf in de buurt. Ik moest houten modellen maken van onderdelen die later in ijzer werden gegoten, zoals bijvoorbeeld tafelpoten. Ik had toestemming gekregen te stoppen met school, op voorwaarde dat ik avondlessen schrijnwerkerij zou volgen. Daardoor werd de combinatie met voetbal moeilijk. Ik miste trainingen en op zondagmorgen kon ik geregeld niet spelen omdat ik bijlessen technisch tekenen volgde.

Na veertien dagen beseftte ik wat een stomiteit het was geweest te stoppen met studeren. Dat kon ik niet toegeven natuurlijk. Daar was ik te fier voor. Dat voor mij in het voetbal geen toekomst lag, had ik al langer in de gaten. Maar de fiets bood wel perspectief, maakte ik mezelf wijs. Ik won toch geregeld een buurtkoersje tegen de kozijns? Ik moest en zou coureur worden. Ik zaagde mijn ouders de oren van de kop. Ik had toen al een willetje. En ik zette door. Ik haalde alle overbodigheden van mijn gewone fiets, monteerde er een koersstuur op, kocht koerswielen. Maar een vergunning, die 1.160 Belgische franken kostte, kon ik me niet permitteren. Gelukkig had mijn zuster Paula begrip voor mijn wielerdroom. Zij schoot me stiekem het geld voor. Dat had ze verdiend door te gaan bijklussen als kapster aan huis. Ze heeft me later bekend dat ze er ooit aan gedacht had ook te gaan koersen. Ze had er in ieder geval de lichaamsbouw voor.

Pas op m'n zestiende reed ik mijn eerste koers. In Liezele was dat, nu een deelgemeente van Puurs. Ik ging er met mijn fiets naar toe, de zak met mijn koerskledij op de rug. Een leuke band dwong me tot opgave. Toen ik thuiskwam deed ik mijn verhaal. 'Platgereden?' zei mijn vader. 'Het zal wel.' Hij geloofde me niet, dacht dat ik was gelost en excuses verzon. Ik voelde me danig op mijn tenen getrapt. Als ik word uitgedaagd, word ik nog nijdiger.

Een week later ging ik koersen in Kemzeke, in het gehucht Stekene Tromp. Opnieuw met de fiets ernaartoe, in de gietende regen. Er waren zo'n vijftig deelnemers aan de start. Onderweg zag ik plots mijn ouders staan, samen met een nonkel, met wiens

auto ze waren gekomen. Ik plooid me dubbel, werd vijftiende. Ik was blij dat mijn familie er was met een wagen. Nu kon ik met hen mee, in plaats van rillend in mijn natte kleren naar huis te fietsen. Maar voorbij de aankomst keek ik vruchteloos uit naar mijn ouders en naar de auto van mijn nonkel. Die waren gewoon weer naar Temse gereden, zonder op mij te wachten. Met wakke kleren om mijn lijf en met tranen in de ogen ben ik toen naar huis gefietst. De adrenaline spoot uit mijn oren. Ik was zo verbolgen. Dat ze me zoiets hadden gelapt! Toen heb ik voor mezelf gezworen dat ik coureur ging worden, dat niets of niemand me ging tegenhouden, dat ik de wereld eens ging laten zien wie José De Cauwer was.

Iedereen, zeker iemand die profrenner wil worden, moet op de een of andere manier zijn droom definiëren en najagen. Maar zonder heilig vuur, zonder een absolute drijfveer red je het niet. Het is bijna een gelofte die je voor jezelf moet afleggen, een roeping die je bij jezelf ontdekt. Het is niet iets dat je van de daken moet schreeuwen. Je moet dit voor jezelf houden, een geheim, een inwendig vuur dat alleen jou toebehoort en dat je blijft voeden en aanblazen.

Ik begon warempel koersen te winnen. In mijn tweede jaar als junior boekte ik 16 overwinningen op 53 koersen, ik eindigde 36 keer bij de eerste vijf. Ik geloofde meer dan ooit in mijn wielerdroom. Ik werd daarin gesteund door twee supporters uit Nieuwkerken-Waas, het dorp waar we het meest mee leefden. Roger Demaere was een dakwerker met wie ik samen looptrainingen deed. Of ik trainde achter zijn brommer. Met zijn 2pk, een Fourgonnette met zo'n vierkante, golfplaten achterkant, bracht hij me naar de koersen, samen met René Van Royen, een jonge fietshandelaar die mijn fiets onderhield. Op de terugweg durfden Roger en René al eens af te slaan naar een café. Niet echt bevorderlijk voor mijn conditie. Als wederdienst ging ik geregeld bij René gaan werken in zijn fietsenzaak. Ik heb daar mijn liefde voor de fietstechniek opgedaan. De steun van Roger en René geeft ook aan dat Gebod VI klopt: alleen ben je niets.

Toen ik achttien was moest ik naar het leger. De beenhouwerij van mijn zuster Laureine lag niet ver van het Klein Kasteeltje, waar toen de miliciens werden gekeurd en gerekruteerd. Onder haar klanten telde ze een aantal officieren. Ze vroeg hen of ze er niet konden voor zorgen dat ik als 'veelbelovend coureur' tijdens mijn militaire dienst in België zou kunnen blijven. Dat komt wel in orde, zeiden ze. En mijn zuster schoof hen uit dankbaarheid enkele biefstukken toe. Zo ging dat toen. Er kon veel gearrangeerd worden. Politici waren er niet vies van. Zij ronselden stemmen door miliciens in België te houden of hen in 'aangename' kazernes onder te brengen...

In oktober, november en december van het jaar 1967 werd ik in de kazerne van Turnhout opgeleid als vrachtwagenchauffeur. Daarna hoopte ik op een kazernering dicht bij huis, zodat ik renner kon blijven. De haring – of de biefstuk – van Laureine braadde echter niet. Ik werd naar het Duitse Weiden gestuurd, een satellietdorp ten westen van Keulen. Dat was een serieuze streep door mijn rekening.

Op dagen dat ik de kazerne mocht verlaten, nam ik soms in het geniep deel aan koersjes in de buurt van Keulen. In een van die wedstrijden kwam ik vroeg in het voorjaar van 1968 ten val. Voor mij ging iemand neer, ik knalde er vol tegenaan en maakte een koprol. Mijn fiets werd naar links geslingerd, ik vloog naar rechts, waarbij mijn rechterschoen in de voetriempjes bleef hangen. Het resultaat was een complexe enkelbreuk, naast een hoop schrammen en kneuzingen. In de kazerne bood ik me hinkend aan bij de legerdokter. Omdat ik niets over mijn sportieve activiteiten kwijt kon, zei ik dat ik van de trap was gevallen. In het militair hospitaal van Keulen werd mijn enkel geopereerd. Ik lag er op een kamer met vijf Walen. Mijn ouders kwamen me één keer bezoeken. Ik ben toen negen weken van huis weggeweest.

1968 was een verloren jaar. Na de operatie aan mijn rechterschoen sprong ik te vlug weer de fiets op. Om de hinder aan mijn enkel te compenseren draaide ik mijn knie een beetje naar binnen. Dat zorgde op den duur voor een nieuw probleem.

*Imagine all the people,
Livin' life in peace.*

Heengaan, terwijl je droomt van een betere wereld.
Mooi, toch?

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Gent, België

info@borgerhoff-lamberigts.be

www.borgerhoff-lamberigts.be

ISBN: 9789072201218

NUR: 491

D2023/11.089/33

©2023, Borgerhoff & Lamberigts nv

Auteur: José De Cauwer

Redactie: Rik Vanwalleghem

Eindredactie: Thijs Delrue

Cover en binnenwerk: Robin J. August

Coördinatie: Wim De Bock, Julie De Coninck & Joni Verhulst

Beelden cover: Photonews

Gedrukt in Europa

Eerste druk: februari 2023

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.